

werkingsverslag
2025

UCSIA Universitair Centrum
Sint-Ignatius
Antwerpen

WERKINGSVERSLAG 2025

INHOUD:

VOORWOORD	4
1. ORGANISATIE & HISTORIEK	5
2. ZOMERSCHOLEN EN WINTERSCHOOL	7
2.1. UCSIA-winterschool: Migratie, een uitdaging voor Europese solidariteit	7
2.2. Multiculture samenlevingen en de vereisten voor een democratische staat	8
2.3. FUCE-zomerschool: Humanisme, uitgedaagd door populisme?	8
2.4. De terugkeer van het populisme in de 21ste eeuw	9
2.5. UCSIA-zomerschool: Tegenstrijdige waarden, verschuivende normen: morele debatten op het snijvlak van religie en politiek	10
2.6. De revolutie van binnenuit: Islamitische media en de strijd voor een nieuw Egypte	11
3. PROJECTEN	12
3.1. De kracht van narrativiteit: tussen constructie en deconstructie?	12
3.2. Nieuwjaarsevent: Anne Provoost brengt ongelegenheidsgedichten voor asielverstrekkers.....	13
3.3. Lieven Gevaert en de kunst van sociaal ondernemerschap	13
3.4. ELP: halfjaarlijkse diploma-uitreiking met Kristzián Mészáros	13
3.5. Kan literatuur ons oriënteren in medeleven?.....	14
3.6. Compassion in the city.....	14
3.7. Wat ons bindt? Wat de godsdienstleerkracht versterkt.....	15
3.8. Hoe speelt compassie een rol in de politiek?	16
3.9. Thomas, kerkleraar	16
3.10. Is ons brein uitgerust voor medeleven?.....	17
3.11. Europese solidariteit in theorie en praktijk	17
3.12. Waarom is de EU Europees?.....	18
3.13. De middeleeuwse armentafels: voedselbedeling vanuit een religieus motief	18
3.14. Compassie in solidaire gemeenschappen.....	19
3.15. Samen bloeien: holistische benaderingen van welzijn in het hoger onderwijs	19
3.16. ELP: halfjaarlijkse diploma-uitreiking met Otilia Dhand	20
3.17. Het geluid van vrijheid: muziek in verzet – verzet in muziek	20
3.18. UCSIA-Leerstool Vrede: een overschot aan geweld	21
3.19. Boekvoorstelling USOS – ‘Caring for Our Common Home’	22
3.20. Financiering van een eerlijke klimaattransitie	22
3.21. Ruusbroecdag.....	23
3.22. Denken als revolutie in tijden van crisis – Hannah Arendt en Albert Camus	23
4. SERVICE-LEARNING	25
4.1. Co-creatie in service-learning	25
4.2. Maatschappelijk engagement in architectuur- en designopleidingen	25
4.3. Service-Learning to promote Competences for Democratic Culture (SL4DC).....	25
5. SCHOLARSHIPS	27
5.1. ELP-fellow: Adam Rachid	27
5.2. ‘Fonds Bruyns’-scholar: Makram Elabed	27
6. COMMUNICATIE	28
6.1. Website.....	28
6.2. Nieuwsbrief.....	29

6.3.	Sociale media	29
6.4.	Nieuwe communicatieformaten	30
6.5.	Communicatie deelwerkingen	31
7.	PUBLICATIES.....	34
7.1.	Boeken	34
7.2.	Artikels	34
7.3.	Opiniebijdragen	34

Voorwoord

2025: een nieuwe collega, een nieuwe winterschool, een nieuw Europees project

De mensen maken de organisatie. En dat geldt zeker ook voor een organisatie als UCSIA die van nature uit waardengedreven is. We waren dan ook heel blij dat we in 2025 een nieuwe collega mochten verwelkomen: Johanna Greiß. Ze is filosofe en behaalde een doctoraat in de sociologie met een proefschrift over de institutionalisering van voedselhulp, de rol van de EU daarbij en de impact hierop van EU-financiering. Met andere woorden: de geknipte persoon voor onze UCSIA-themalijn over ethiek en economie. Johanna heeft een brede achtergrond, ruime onderzoekservaring en een scherp inzicht. Maar bovenal is ze een teamspeler die mee verschil wil maken bij de grote maatschappelijke uitdagingen van morgen met bijzondere aandacht voor wie niet of amper wordt gehoord. Met andere woorden: iemand met UCSIA-bloed in de aderen, voor wie het een kwestie van tijd was voor ze UCSIA zou vervoegen.

De organisatie maakt ook mensen – in het geval van UCSIA is dat ook een uitgesproken doelstelling die verder reikt dan de organisatie zelf. Al sinds het ontstaan organiseert UCSIA een zomerschool over religie, cultuur en samenleving voor doctoraatsstudenten en jonge onderzoekers. Sinds 2020 coördineert UCSIA ook de FUCE-zomerschool over Europees humanisme voor bachelorstudenten. Begin 2025 lanceerden we een nieuwe zomer-, nee, winterschool. Deze is geïnspireerd door het model van de FUCE-zomerschool, maar focust op Europese solidariteit en richt zich tot master- en doctoraatsstudenten. De winterschool heeft nog een andere UCSIA-pijler geïntegreerd: studenten krijgen ook een service-learning ervaring. Tijdens de voormiddag krijgen de studenten college van professoren en experts, in de namiddag gaan ze zelf bij een organisatie in het Antwerpse aan de slag om te kijken wat hun kennis in de praktijk kan betekenen. De eerste focus van de winterschool ligt op migratie. Studenten leren dus niet alleen over Europese solidariteit en Europees migratiebeleid, maar nemen die kennis ook mee naar Antwerpse organisaties die werken met migranten. Zo brengen we denken en doen samen en slaan we een sterke brug tussen de universiteit en de samenleving.

Service-learning blijft voor UCSIA een zeer belangrijk speerpunt dat we zoveel mogelijk in onze werking proberen te integreren. De winterschool is er een mooi voorbeeld van. Maar we blijven ook werken aan de uitbouw en versterking van service-learning in het hoger onderwijs. Niet alleen in Vlaanderen, maar ook op Europees niveau. We coördineren het Vlaams Netwerk voor Service-Learning in Hoger Onderwijs en ondersteunen zeer actief de European Association of Service-Learning in Higher Education. In 2025 konden we een nieuwe en belangrijke impuls geven aan onze service-learning doelstellingen met de goedkeuring van een nieuw Erasmus+-project. Samen met elf partners verwierf UCSIA Europese middelen om ons gedurende drie jaar in te zetten voor het project 'Service-Learning to promote Competences for Democratic Culture' of, kortweg, SL4DC.

Met een nieuwe collega, een nieuwe winterschool en een nieuw Europees project hebben we niet alleen enkele mooie hoogtepunten uit 2025. Die houden allemaal meteen ook belangrijke verwachtingen in voor de komende jaren. We staan alvast te popelen!

Erik De Bom
Waarnemend directeur

1. ORGANISATIE & HISTORIEK

Universitair Centrum Sint-Ignatius Antwerpen (UCSIA): Bruggen bouwen voor een rechtvaardigere wereld

Missie en werking Het Universitair Centrum Sint-Ignatius Antwerpen (UCSIA) is een onafhankelijke vzw die werd opgericht om de jezuïetentraditie van academische reflectie en maatschappelijke betrokkenheid verder te zetten. Met een sterke focus op wetenschap en maatschappelijke betrokkenheid faciliteert en stimuleert UCSIA academische reflectie, vorming en dienstverlening rond actuele en maatschappelijke thema's. Daarnaast zet UCSIA ook in op beleving. Die beleving kan mensen echt raken en hen zo aanzetten tot verdere reflectie en actie.

UCSIA biedt een vrijplaats voor diepgaande gesprekken over complexe uitdagingen zoals klimaatverandering, migratie, armoede en sociale rechtvaardigheid. We brengen wetenschappers, beleidsmakers, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven samen om inzichten te delen en oplossingen te formuleren. Dit gebeurt via academische workshops, studiedagen en webinars, waarbij we in het bijzonder aandacht besteden aan de stem van de meest kwetsbaren in de samenleving.

Binnen de themalijnen 'religie, cultuur en samenleving' en 'jezuïetenerfgoed' richt UCSIA zich op de rol van religie als verbindende factor in de maatschappij. De jaarlijkse internationale zomerschool 'Religion, Culture and Society' geniet hierbij grote erkenning. Daarnaast werkt UCSIA samen met de Universiteit Antwerpen en erfgoedpartners aan de wetenschappelijke en maatschappelijke valorisatie van de Ruusbroecbibliotheek.

Ook socio-economische vraagstukken staan centraal in het werk van UCSIA. In de themalijnen 'Europa en solidariteit' en 'economie en ethiek' worden onderwerpen als Europese samenwerking, sociale economie, financiële ethiek en duurzaam klimaatbeleid onderzocht en besproken. Via Community Service-Learning (CSL) stimuleert UCSIA bovendien innovatieve onderwijsvormen die academische kennis en maatschappelijke dienstverlening verbinden.

Al deze themalijnen dragen bij aan de ontwikkeling van de UCSIA-Solidariteitsacademie. Die wil een platform bieden om oude en nieuwe vormen van solidariteit te overdenken, om na te denken over duurzame oplossingen voor hedendaagse vraagstukken en om lokale solidariteitsvormen te versterken. De UCSIA-Solidariteitsacademie doet dat vanuit de inspiratie van de Apostolische Speerpunten van de jezuïeten met een focus op twee centrale uitdagingen: de rechtvaardige transitie en kwesties rond migratie en vluchtelingen.

Historiek UCSIA bouwt voort op een lange traditie van academische vorming en maatschappelijke betrokkenheid. In 1852 stichtten de jezuïeten in Antwerpen een instituut voor handelsonderwijs, dat uitgroeide tot een van de eerste Europese 'business schools' met universitaire diploma's. De instelling breidde haar academische aanbod geleidelijk uit en verwierf in de jaren '60 het statuut van universiteit onder de naam Universitaire Faculteiten Sint-Ignatius Antwerpen (UFSIA).

In 2003 werd UFSIA, samen met het Rijksuniversitair Centrum Antwerpen (RUCA) en de Universitaire Instelling Antwerpen (UIA), samengevoegd tot de Universiteit Antwerpen. Reeds een jaar eerder, in 2002, werd UCSIA opgericht als autonome vzw om de jezuïetentraditie van academische reflectie en maatschappelijke betrokkenheid verder te zetten. Sindsdien blijft UCSIA een essentiële rol spelen in het verbinden van wetenschap en samenleving, met een open blik naar de toekomst.

ORGANOGRAM

Algemene Vergadering

De Algemene Vergadering is als volgt samengesteld:

Voorzitter: Karine Moykens

voor de sociëteit van Jezus: Loïc De Cannière Marc Desmet sj Jacques Haers sj Kathia Reynders Ginette Van Bogaert Bart van Emmerik sj Guy Vanheeswijck Bastiaan van Rooijen sj Erwin Van Wassenhove	voor de Antwerpse universitaire gemeenschap: Bea Cantillon Sara Geenen Veerle Hendrickx Sarah Marchal Yves Stevens Chris Van Ginneken Herman Van Goethem Gerlinde Verbist Sara Vicca	externe leden: Mgr. Johan Bonny Alain de Crombrughe Mia De Schamphelaere Willeke Dijkhoffz Geert Janssens Bruno Spriet Jan van den Nieuwenhuijzen Wim Vandewiele Bruno Vanobbergen
--	--	---

Raad van Bestuur

Bea Cantillon – Afgevaardigd bestuurder
Martin Decancq
Bart De Moor
Ann De Schepper
Jacques Haers sj
Nicolas Standaert sj
Annemie Verhoeven

Staf

Erik De Bom – Waarnemend directeur
Marijke Celis
Johanna Greiß
Gilke Gunst
Barbara Segaert
Kaat Somers
Christel Van Wonterghem
Annick Wilms

2. ZOMERSCHOLEN EN WINTERSCHOOL

2.1. UCSIA-winterschool: Migratie, een uitdaging voor Europese solidariteit

3-7 februari 2025

UCSIA en de Antwerp Summer & Winter University organiseerden de eerste editie van de UCSIA-winterschool met als titel 'Dignity amidst Despair: Migration Challenging European Solidarity'.

Vijftien studenten van verschillende disciplines en elf nationaliteiten namen deel aan deze eerste editie. De groep bestond uit PhD- en masterstudenten met een achtergrond in internationale betrekkingen, politicologie, culturele studies, ingenieurswetenschappen, mensenrechtenstudies, ontwikkelingsstudies en sociologie. Daarnaast waren vier deelnemers werkzaam als professionals in organisaties actief in het migratie- en vluchtelingenwerk. Deze diverse samenstelling zorgde voor een sterke interdisciplinaire dynamiek tijdens de discussies en lezingen.

Op de eerste dag van de week maakten de studenten kennis met het concept solidariteit en de historische oorsprong ervan binnen de Europese context. In de loop van de week verkenden zij dit solidariteitsconcept verder, evenals de implicaties ervan voor internationale migratie in Europa. Het onderwerp migratie werd daarbij benaderd vanuit een institutioneel, juridisch, politiek en sociaaleconomisch perspectief. Daarnaast brachten de studenten een bezoek aan het Europees Parlement in Brussel en hadden ze een ontmoeting met ngo's en beleidsmakers.

Een 'social learning'-traject bracht hen in contact met lokale sociale organisaties actief in de ondersteuning van vluchtelingen en migranten, waar ze deelnamen aan de activiteiten en met vluchtelingen en migranten in gesprek gingen. Aan het einde van de week presenteerden de studenten een groepswork met hun eigen reflecties en ideeën over Europese solidariteit en migratie. Ze visualiseerden hun perspectieven in een 'Roadmap to More European Migration Solidarity', waarin de inzichten uit de lezingen en hun eigen persoonlijke ervaringen werden samengebracht. Daarnaast schreven ze ook een fictief vluchtelingenverhaal waarbij ze in de huid kropen van een vluchteling en de kansen en uitdagingen beschreven waarmee deze geconfronteerd wordt, op basis van de inzichten die ze tijdens de winterschool hadden opgedaan.

2.2. Multiculturele samenlevingen en de vereisten voor een democratische staat

3 februari 2025

Hoe kunnen we sociale cohesie en democratische waarden bevorderen in een Europa met een groeiende culturele diversiteit? Tijdens de openingssessie van de UCSIA-winterschool deelden Marie-Claire Foblets, directeur van de afdeling Recht & Antropologie van het Max Planck Instituut voor Sociale Antropologie en Milena Belloni, coördinator van het netwerk Migratie & Globale Mobiliteit van de Universiteit Antwerpen hun inzichten.

De toenemende culturele diversiteit in Europese samenlevingen roept de vraag op of, en zo ja, onder welke voorwaarden, het recht een rol kan blijven spelen bij het bevorderen van sociale cohesie.

De sessie bestond uit twee delen. Het eerste deel bracht een kort overzicht van de verschillende juridische benaderingen die sinds de naoorlogse periode in een aantal Europese landen zijn ontwikkeld om conflicten tussen culturen, religies en/of overtuigingen te mediëren. Het tweede deel ging dieper in op de rol van mensenrechten in dit verband, met een aantal voorbeelden uit recente juridische cases m.b.t. de bescherming van de vrijheid van godsdienst en levensbeschouwing.

2.3. FUCE-zomerschool: Humanisme uitgedaagd door populisme?

30 juni - 4 juli 2025

De zesde editie van de zomerschool, georganiseerd door UCSIA voor de Europese Federatie van Katholieke Universiteiten (FUCE), vond plaats aan de Katholieke Universiteit van Rijsel. De zomerschool verkende de complexe problematiek van het populisme. Hoe herdefinieert populisme de begrippen 'het volk' en 'de openbare ruimte'? Hoe transformeert het de liberale democratie?

De cursus onderzocht de valkuilen die dit met zich meebrengt: stigmatisering van elites en minderheden, verlies van pluralisme, gevaar van autoritaire oplossingen door digitaliseringsprocessen, het weerleggen van deskundige kennis, het toe-eigenen van ideologieën en waardesystemen die uit hun context zijn gehaald en directe politieke legitimering. Vanuit humanistisch perspectief zochten we de weg vooruit in het respect voor pluralisme, de belichaming van een gedeelde menselijkheid en een op waarden gebaseerd burgerschap.

De deelnemers bogen zich over deze kwesties tijdens ochtendlessen met hun docenten, een avondlezing met deskundigen op het gebied van recht en politiek, een openbaar panelgesprek 'My Europe' met een selectie van studenten die hun ervaringen deelden, en tijdens een simulatieoefening in politieke argumentatie en een bezoek aan het Europees Parlement en het Huis van de Europese geschiedenis.

Ze verwoordden hun gedachten in een individueel portfolio en wisselden ideeën uit met hun medestudenten tijdens workshops in de namiddag. Dit werd aan het einde van de week samengevat in een groepspresentatie. Ze werden aangemoedigd om hun verbeelding te gebruiken en hun emoties te beschrijven in een fictief verhaal over het ontdekken van anderen door middel van (innerlijke) reizen, om te ervaren hoe storytelling ons in staat stelt ons perspectief te veranderen en anderen te begrijpen.

De ontmoeting werd verrijkt door de individuele achtergrond van de 30 deelnemers uit Oost- en West-Europese landen en Libanon, vanuit verschillende disciplines, van rechten, economie en politieke studies, via filosofische, sociale en culturele studies, tot ingenieurswetenschappen, biochemie en gezondheidsstudies. In totaal heeft de zomerschool tot nu toe, met deze zesde editie, bijna 150 bachelorstudenten uit meer dan 30 aangesloten universiteiten van het FUCE-netwerk bereikt.

2.4. De terugkeer van het populisme in de 21e eeuw

30 juni 2025

Jurist Ioannis Panoussis (Université Catholique de Lille) en politicoloog Andrew Glencross (ESPOL) openen het programma van de FUCE-zomerschool 2025 met een dubbellezing over populisme, mensenrechten en haatstrategieën.

Ioannis Panoussis zoekt naar manieren om de opkomst van het populisme in Europa tegen te gaan. Dit is een ongekende uitdaging voor onze democratieën want het is moeilijk om ideeën te bestrijden die voortkomen uit de 'wil van het volk'. Nieuwe 'niet-liberale' democratieën vormen een echte bedreiging voor het bestaan van de rechtsstaat en de mensenrechten. Haatdragende taal is vooral gericht tegen migranten, minderheden, instellingen en politici die progressieve waarden uitdragen. Wat zijn de oorzaken en gevolgen van deze haatstrategieën? Zijn onze nationale, Europese en internationale politieke organisaties uitgerust om dit fenomeen te bestrijden?

Andrew Glencross ging dieper in op de haatcampagnes tegenover drie van de meest voorkomende doelwitten van het Europees populisme: minderheden, instellingen en progressieve politici. Hij

benadrukte dat deze strategische mobilisatie van woede, die veel preciezer en doelgerichter is dan op het eerste gezicht lijkt, beter begrepen moet worden om haar effectief te kunnen tegengaan.

2.5. Tegenstrijdige waarden, verschuivende normen: morele debatten op het snijvlak van religie en politiek

24-29 augustus 2025

De editie van 2025 van de zomerschool onderzocht hoe morele debatten de interactie tussen politiek en religie beïnvloeden. Gastdocenten Nadia Marzouki (Sciences Po), Yasmin Moll (University of Michigan) en Vlad Naumescu (Central European University) illustreerden met verschillende casussen uit hun antropologisch en politiek wetenschappelijk onderzoek hoe religieuze en politieke actoren morele vraagstukken vormgeven en hoe deze debatten de samenleving sturen.

Er namen dertien doctoraatsstudenten deel: Martin Couto (Universitat Autònoma de Barcelona), Junesse Crisostomo (National University of Singapore), Gabriela de la Vega (Erasmus University Rotterdam), Nicolò Di Dio (University of Modena and Reggio Emilia), Arisy Abror Dzukroni (UIN Walisongo Semarang), Abdelmonim Elmoutassim (Ibn Zohr University), Mick Feytaerts (KU Leuven), Prashant Kumar (Indian Institute of Technology, Delhi), Thomas Long (University of Manchester), Pratishtha Maurya (Indian Institute of Technology, Delhi), Shajeem Muhammed Fazal P V (ISSER, Bhopal), Muhammad Shaheel T (University of Hyderabad), en Dries Ver Elst (Universiteit Antwerpen). Ze kregen uitgebreid de kans om hun eigen onderzoek voor te stellen en feedback te ontvangen van hun medestudenten en de gastdocenten.

2.6. De revolutie van binnenuit: Islamitische media en de strijd voor een nieuw Egypte 28 augustus 2025

Antropologe Yasmin Moll (University of Michigan) stelde haar jongste boek voor: *The Revolution Within. Islamic Media and the Struggle for a New Egypt*, een indringend werk over religie, media en sociale verandering in het Egypte van de Arabische Lente.

In dit boek richt Moll zich op de zogeheten Nieuwe Predikers van Egypte: een groep mediagenieke religieuze stemmen die via het eerste islamitische televisiekanaal wereldwijd bekendheid verwierven aan de vooravond van de Arabische Lente. Hun nieuwe manier van preken – een combinatie van melodrama, muziek en zelfhulp – vond ingang bij miljoenen jonge volgelingen, maar riep ook verdeeldheid op: door links weggezet als neoliberal, door secularisten als sluipende islamisten en door traditionele geestelijken als te verwesterd.

Yasmin Moll deed jarenlang veldwerk in Caïro met de ‘new preachers’, hun producers en hun volgelingen. Haar boek *The Revolution Within* biedt dan ook een ander perspectief op de revolutie van 2011. Het laat zien hoe islamitische media en vormen van publieke vroomheid niet alleen een religieuze, maar ook een sociale en politieke revolutie van binnenuit mogelijk maakten. De zogenaamde “innerlijke revolutie” die zij beschrijft, overstijgt de klassieke tegenstelling tussen seculier en religieus en nodigt uit tot een herwaardering van wat publieke deugd, solidariteit en samenleven kunnen betekenen.

De lezing (in het Engels) die gebaseerd was op het boek, maakte deel uit van de UCSIA-zomerschool voor jonge onderzoekers en stond open voor het brede publiek.

3. PROJECTEN

3.1. De kracht van narrativiteit: tussen constructie en deconstructie?

16-17 januari 2025

Het tweedaagse seminarie voor universiteits- en hogeschoolpastores stond in 2025 in het teken van narrativiteit: de verhalen die ons een blik op onszelf, de ander en de wereld rondom ons verschaffen.

Theoloog Mariecke van den Berg (Radboud Universiteit Nijmegen), historica Eline Huygens (Universiteit Utrecht) en theologe Lenneke Post (VU Amsterdam) zetten met hun lezingen en workshops de verhalen die we als normerend ervaren, de verhalen die we over anderen en onszelf vertellen in een nieuw perspectief. Professor van den Berg toonde de groep hoe de rigide interpretatie van bijbelfragmenten vaak bijdraagt tot exclusie, gevoelens van vervreemding en verveling bij de toehoorders. Dr. Huygens verschaftte inzicht over hoe jonge katholieke vrouwen vandaag hun geloof beleven en hun mens- en wereldbeeld motiveren. Dr. Post, ten slotte, leerde de docenten en pastores de methode van de spirituele biografie aan: stilstaan bij je eigen levenspad en de sleutelmomenten die je hebben gevormd, en daarover in gesprek durven gaan. Naast de academische reflectie was er tijd voor uitgebreide uitwisseling over elkaars werking en werd er dieper ingegaan op de successen en uitdagingen van het afgelopen werkjaar.

Het VUHP-seminarie is een gezamenlijk initiatief van het Vlaams Universiteits- en Hogeschoolpastoraat (VUHP), onder co-voorzitterschap van Xenia Geysmans (Universiteit Antwerpen) en Renée Theysens (Universitaire Parochie KU Leuven), en UCSIA.

3.2. Nieuwjaarsevent: Anne Provoost brengt ongelegenheidsgedichten voor asielverstrekkers

23 januari 2025

Op ons nieuwjaarsevent verwelkomden we schrijfster Anne Provoost, die met haar ongelegenheidstoespraak het thema migratie en vluchtelingen op originele wijze onder de aandacht bracht. Aan de hand van haar nieuwe dichtbundel Decem nam ze ons mee in de ervaringen van asielzoekers en nodigde ze uit tot reflectie en empathie.

3.3. Lieven Gevaert en de kunst van sociaal ondernemerschap

30 januari 2025

Naar aanleiding van het feit dat het negentig jaar geleden was dat Lieven Gevaert overleed, werd een panelgesprek georganiseerd over de sociale rol van de onderneming als bron van solidariteit en rechtvaardigheid in de arbeidswereld. Gevaerts initiatieven voor werknemerswelzijn en sociale bescherming ontstonden in een tijd waarin dergelijke systemen nog verre toekomstmuziek waren. Zijn progressieve personeelsbeleid was geïnspireerd door het sociaal-christelijke gedachtegoed van de pauselijke encycliek Rerum Novarum (1891).

Tijdens het debat werd ingegaan op Gevaerts sociaal ondernemerschap en op de manier waarop hij, vanuit een sociaal-christelijk geïnspireerde visie, initiatieven ontwikkelde ter bevordering van het welzijn en de sociale bescherming van werknemers. Bea Cantillon, voorzitter van UCSIA, belichtte de betekenis van deze initiatieven in het licht van de latere ontwikkeling van de verzorgingsstaat. Leen Van Den Neste, voorzitter van het directiecomité van vdk bank, reflecteerde over de rol van sociale ondernemingen binnen een duurzame en ethisch verantwoorde economie. Peter Heyrman, hoofd onderzoek bij KADOC-KU Leuven, situeerde Gevaerts ondernemerschap binnen de bredere context van de katholieke sociale leer. Jan van den Nieuwenhuijzen, voorzitter van de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen en bestuurder bij sociale en culturele organisaties, ging in op de combinatie van economisch succes en maatschappelijke verantwoordelijkheid. Het panelgesprek werd gemodereerd door Marc Van de Looverbosch.

Het evenement werd georganiseerd door UCSIA in samenwerking met AGFA Events, het Lieven Gevaertfonds vzw en de Mortselse Heemkundige Kring.

3.4. European Leadership Programme: halfjaarlijkse diploma-uitreikingen met Kristzián Mészáros

19 februari 2025

Het European Leadership Programme (ELP) van het Jesuit European Social Centre (JESC) is een opleiding in Brussel die jonge professionals uit verschillende landen samenbrengt voor een halfjaarlijkse vorming in maatschappelijke betrokkenheid en verantwoord leiderschap. UCSIA ondersteunt het programma als vaste partner bij de organisatie van de halfjaarlijkse diploma-uitreikingen. Daarnaast biedt UCSIA om de twee jaar, in samenwerking met de Universitaire Stichting voor Ontwikkelingssamenwerking van de Universiteit Antwerpen, een deelnemer uit het Globale Zuid een jaarlange werkervaring aan.

Kristzián Mészáros, Director Partnerships and Global Affairs bij de NAVO, was de eregast op de diploma-uitreiking van de 12de lichting ELP-fellows op 19 februari. Hij benadrukte het belang van het koesteren van de gemeenschap die de deelnemers hadden opgebouwd en het onderhouden van de banden die tijdens het programma zijn ontstaan. Erik De Bom sprak als waarnemend directeur van UCSIA een kort welkomstwoord uit waarin hij enkele ideeën deelde over 'compassionate leadership'.

3.5. Kan literatuur ons oriënteren in medeleven?

20 februari 2025

In het kader van de tentoonstelling Compassion in het Museum aan de Stroom (MAS) organiseerde UCSIA de lezingenreeks 'Compassion in Context', die het thema verder uitdiepte vanuit neurofysiologisch, psychologisch, sociaal, politiek-filosofisch, religieus en literair perspectief. De lezingenreeks wilde het brede publiek uitnodigen tot reflectie over de multidimensionale betekenis van het concept compassie, zoals uitgebeeld in de de tentoonstelling van het MAS.

Het eerste evenement, een publieke avondlezing in het MAS op 20 februari en een studiedag aan de Universiteit Antwerpen op 21 februari, werd georganiseerd i.s.m. de Leerstoel Karen Armstrong (Universiteit voor Humanistiek Utrecht) en Nieuw Wij. Uitgangspunt vormde Armstrongs boek over compassie (Twelve Steps to a Compassionate Life) en de wereldwijde beweging van 'compassionate cities' die zij inspireerde. Hoe kan compassie een motor voor sociale vernieuwing zijn en hoe inspireert het actoren in buurt- en samenlevingsopbouw?

Met auteur Rosita Steenbeek, die een essay schreef (Heb uw vijanden lief) over haar ervaringen met de opvang van vluchtelingen tijdens een verblijf in Lampedusa, kreeg compassie een concrete eerste invulling als naastenliefde. Zij getuigde daarnaast over het belang van deze waarde in haar persoonlijke ontwikkeling als telg uit een domineesgezin.

Tijdens de studiedag onder leiding van Manuela Kalsky, bekleeder van de leerstoel, kwamen Vlaamse en Nederlandse organisaties samen die in de superdiverse stedelijke context mensen met elkaar verbinden en zo de kwaliteit van het samenleven bevorderen.

3.6. Compassion in the city

21 februari 2025

Deze studiedag verbond de reflectie rond het Charter for Compassion en wat het teweeg heeft gebracht, met organisaties die uitdrukkelijk bijdragen aan het versterken van het lokale stadsweefsel: waar zien we good practices van compassion? Welke waarden streven deze organisaties na en op welke manier trachten ze die uit te dragen? Manuela Kalsky, bijzonder hoogleraar op de Karen Armstrong Leerstoel voor Religie, Waarden en Maatschappelijke Transformaties aan de Universiteit voor Humanistiek en oprichter van het Nederlandse mediaplatform Nieuwwij.nl stond in haar keynote stil bij vijftien jaar Charter for Compassion en de hedendaagse zoektocht naar verbinding. Daarnaast lichtte Elisabeth Van Wymeersch kort de bevindingen van het SOLIGION-onderzoeksproject toe, over de maatschappelijke bijdrage van religieus geïnspireerde sociale organisaties. In de namiddag maakten de 63 deelnemers in twee rondes kennis met de visie en werking van de Antwerpse organisaties Boho2140, City Pirates en 't Vlot en de Nederlandse organisaties MO & MOOS en Stichting Heilzame Verwerking Slavernijverleden.

De professionele studiedag werd georganiseerd i.s.m. de Karen Armstrong Leerstoel voor Religie, Waarden en Maatschappelijke Transformaties (Universiteit voor Humanistiek) & Nieuw Wij.

3.7. Wat ons bindt? Wat de godsdienstleerkracht versterkt.

18 maart 2025

De tweejaarlijkse UCSIA-studiedag voor leerkrachten rooms-katholieke godsdienst, die UCSIA organiseert in samenwerking met de inspecteur-adviseurs rooms-katholieke godsdienst, zette dit jaar in op de narratieve identiteit van de godsdienstleerkracht. Volgende vragen stonden daarbij centraal:

- Hoe bouw je aan een eigen narratieve identiteit?
- Hoe helpen getuigenissen van anderen om tot reflectie te komen over het levensbeschouwelijk onderwijs aan jongeren?
- Hoe inspirerend zijn evangelie- en andere verhalen om eigen posities te verkennen?

De studiedag opende met een reflectie van Bart Willemen over het leraarschap vandaag en wat hem inspireert en drijft. Geen evident, maar wel een mooi beroep voor wie erin slaagt om een sterke professionele identiteit te ontwikkelen. Tijdens de rest van het programma kregen deelnemende godsdienstleerkrachten de kans om in kleine groepen uit te wisselen over de thematiek en te leren van elkaars ervaringen.

3.8. Hoe speelt compassie een rol in de politiek?

20 maart 2025

Deze tweede lezing in de reeks over compassie met politieke filosofen Allegra Reinalda en Dirk De Schutter (KU Leuven) behandelde de politieke implicaties, vertrekkend van het gedachtegoed van Hannah Arendt. Zij bestreed haar hele leven lang het totalitarisme. Zij erkent de waarde van compassie voor de individuele persoonlijke relatie, maar verwerpt het als kompas voor de politiek. De nabijheid die compassie vereist, is nefast voor het politieke handelen dat is gekenmerkt door nuchtere beschouwing en voortdurende onenigheid. Dat compassie in politiek verwordt tot waardenargument voor paternalistisch ingrijpen en beknotting van individuele vrijheid, illustreerde zij uitvoerig in haar analyse van de Terreur in de Franse Revolutie.

Dat compassie als medelijden verlamvend kan werken en onrechtvaardige situaties riskeert te bestendigen vinden we ook in geschriften van Aristoteles en Nietzsche terug. Bij Aristoteles is katharsis de bevrijding van angst en erbarmen en voor Nietzsche bestaat vriendschap niet uit medeleiden maar uit mede-vreugde (zich verblijden in andermans geluk). We menen te weten waaraan de andere behoefte of nood heeft en luisteren niet naar wat hij verlangt. Arendt verkiest daarom solidariteit als leidraad in de politiek.

3.9. Thomas, kerkleraar

5 april 2025

UCSIA nam deel aan de organisatie van een studiedag naar aanleiding van de 800ste verjaardag van Thomas Van Aquino samen met de parochies van St. Paulus, St. Andries en de kathedraal, Zomaar Een Dak (Universiteit Antwerpen), het Ruusbroecgenootschap (Universiteit Antwerpen), het Centrum Pieter Gillis (Universiteit Antwerpen) en de Faculteit Theologie en Religiewetenschappen van de KU Leuven.

De dominicaan Thomas van Aquino geldt als de grootste theoloog uit de middeleeuwen. Tot op vandaag inspireert zijn werk vele wetenschappers, en zijn leven van heiligheid vele gelovigen. Het is ondertussen 800 jaar sinds Thomas' geboorte en 750 jaar sinds zijn dood. Naar aanleiding daarvan kwamen Thomas' relieken naar Antwerpen en organiseerden de dominicanen drie dagen lang feestelijke activiteiten.

Tijdens de studiedag op 5 april 2025 belichtten Stephan van Erp (KU Leuven), Stefan Magnus OP (Tilburg University), Harm Goris (Tilburg University), Jan De Maeyer (KU Leuven), Andrea Robiglio (KU Leuven), Rudi te Velde (Tilburg University), Jeroen Reyniers (UGent) en Walter Van Herck (Universiteit Antwerpen) de vele facetten van het leven en werk van Thomas van Aquino.

3.10. Is ons brein uitgerust voor medeleven?

29 april 2025

De derde lezing in de reeks over Compassion met neurofysioloog Christiaan Keysers (Nederlands Herseninstituut, KNAW / Universiteit van Amsterdam) en psychiater Stephan Claes (KU Leuven) ging na in hoeverre het menselijk brein en de psyche uitgerust zijn voor empathie en compassie. Laboratoriumonderzoek bij proefdieren en emotieve testen bij mensen leveren tastbaar bewijs van hersenactiviteit in de spiegelneuronen bij het ervaren van empathie. We zijn allemaal in staat tot empathie (ook psychopaten), maar het is een kwestie van willen. De mate waarin we empathie ervaren, kunnen we zelf reguleren naarmate we ons meer verantwoordelijk voelen en ons nauwer met anderen verbonden weten.

Een vorm van empathie die we vaker zouden moeten activeren, is empathie met onszelf als tegenwicht tegen fysieke en psychische uitputting waarmee zoveel mensen vandaag worstelen. Hoe geraken we zo psychisch ontregeld en fysiek uitgeput dat we uitvallen? Claes wijdde een boek aan het thema: De gestreste samenleving. We ontregelen ons zenuwstelsel en immuunstelsel onder keuzestress en prestatiedruk en we luisteren niet naar ons lichaam dat signalen geeft (dat in verdedigingsmodus gaat). In een cartesiaanse

maatschappij gebaseerd op het adagium 'Ik denk, dus ik ben', wordt het somatische naar de achtergrond gedrukt en vervalt het lichaam tot instrument. Compassie slaat op een gevoeligheid voor het lot van anderen, maar ook voor dat van onszelf.

3.11. Europese solidariteit in theorie en praktijk

5 mei 2025

In het kader van de 75ste verjaardag van de Schumanverklaring organiseerden UCSIA en de Universiteit Antwerpen een openbare lezing in het Engels over Europese solidariteit in theorie en praktijk. Het evenement bood aanleiding tot reflectie over het solidariteitsbeginsel dat aan de basis ligt van het Europese integratieproject en dat werd gepresenteerd als een antwoord op oorlog, nationalisme en politieke verdeeldheid. Er werd benadrukt dat solidariteit binnen de Europese Unie in de loop der jaren is geëvolueerd van een vooral economische samenwerking naar een breder kader dat ook sociaal beleid, regionale ontwikkeling, klimaatactie en crisisrespons omvat.

Het programma werd geopend met een inleidende lezing door Andrea Sangiovanni, professor filosofie aan King's College London, die inging op de filosofische fundamenteën van Europese solidariteit en de wijze waarop dit beginsel in de Europese Unie vorm krijgt. Aansluitend vond een panelgesprek plaats waarin concrete voorbeelden van Europese samenwerking centraal stonden. Dr. Hanne Beirens, gastprofessor aan het College of Europe en voormalig directeur van het Migration Policy Institute Europe, besprak het EU-migratiepact en de bijbehorende uitdagingen. Dr. Francesco Corti, lid van het kabinet van de uitvoerende vicevoorzitter van de Europese Commissie bevoegd voor sociale rechten, belichtte het Europees sociaal beleid met bijzondere aandacht voor eerlijke arbeidsmobiliteit.

3.12. Leerstoel P.W. Segers: Waarom is de EU Europees?

5 mei 2025

Ter gelegenheid van de Robert Schuman-dag organiseerde UCSIA een avondlezing in het Engels over de fundamenteën van Europese identiteit en solidariteit. De lezing werd verzorgd door Andrea Sangiovanni, professor filosofie aan King's College London, en stond in het teken van de vraag wat de Europese Unie daadwerkelijk Europees maakt en waarom het EU-lidmaatschap beperkt is tot Europese landen. De lezing maakte deel uit van de Leerstoel P.W. Segers.

In zijn bijdrage ging Sangiovanni in op het begrip Europese solidariteit in het licht van hedendaagse interne verdeeldheid en externe druk op de Europese Unie. Hij stelde daarbij niet alleen de vraag hoe samenwerking binnen de Unie vorm krijgt, maar ook wie principieel tot die samenwerking kan toetreden. Aandacht werd besteed aan de historische ontwikkeling van het idee 'Europa' en aan de morele rechtvaardiging van uitsluiting op basis van geografische of culturele criteria.

De lezing werd afgesloten met een reflectie over de mogelijkheid om het exclusief Europese karakter van het EU-lidmaatschap ter discussie te stellen en over de gevolgen daarvan voor het begrip solidariteit binnen de Unie.

3.13. De middeleeuwse armentafels: voedselbedeling vanuit een religieus motief

21 mei 2025

UCSIA organiseerde in samenwerking met het Ruusbroecgenootschap een lezing over de middeleeuwse armentafel ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van het Ruusbroecgenootschap. Historica Hannelore Franck belichtte in haar lezing de armentafel als parochiale instelling voor armenzorg en ging daarbij in op de verwevenheid van haar sociale en religieuze functies binnen de middeleeuwse parochie.

Er werd uiteengezet hoe armentafels voedsel en andere goederen verdeelden onder behoeftigen en zo een wezenlijke rol speelden in het dagelijkse leven, in een context waarin formele sociale vangnetten ontbraken. Daarnaast werd aandacht besteed aan de religieuze motieven van de financiers van deze instellingen en aan de bredere betekenis van voedselbedeling binnen het parochiale en spirituele kader.

Aansluitend aan de lezing kregen de aanwezigen de gelegenheid de tentoonstelling Goddelijke Gerechten te bezoeken in de bibliotheek van het Ruusbroecgenootschap. De tentoonstelling belichtte verschillende functies van voedsel in de middeleeuwen aan de hand van materiaal uit de collectie van het Ruusbroecgenootschap.

3.14. Compassie in solidaire gemeenschappen

22 mei 2025

In de vierde en laatste lezing van de reeks over compassie kwam de rol van compassie als kompas in het dagelijkse leven en de geloofspraktijk aan bod, met bijdragen van Anne Birgitta Pessi (Universiteit van Helsinki) en Emmanuel Van Lierde (Curando). Pessi, die jarenlang onderzoek deed naar het welbevinden van groepen in de samenleving en werknemers in allerlei organisaties, stelde de vraag wat gemeenschappen samenhoudt en motiveert. Zij onderscheidt solidariteit die gebaseerd is op gedeelde belangen, gezamenlijke verantwoordelijkheid en actieve samenwerking. Deze solidariteit krijgt vorm en wordt politiek, sociaal en religieus geïnstitutionaliseerd in de welvaartsstaat, sociale bewegingen en de kerk. Zij wordt versterkt door 'compassionate leadership', dat een cultuur van vertrouwen en een veilige psychologische omgeving creëert die bevorderlijk is voor gemeenschappelijke actie. Compassie is geen karaktertrek, maar een vaardigheid die kan worden ingezet als instrument voor sociale cohesie en tegen onverschilligheid.

Van Lierde presenteerde een nieuwe publicatie die voortkomt uit een onderzoeksproject van Curando met de faculteit Theologie van KU Leuven. Een eerste deel handelt over wat de Bijbel ons leert met betrekking tot radicale naastenliefde en een tweede deel over de dienst van de kerk aan de wereld. Wat onderscheidt het christelijk geloof in dit opzicht? Caritas of liefdadigheid is geen typisch christelijke waarde, het is universeel. De voorbeeldfunctie van Christus, in wie God mens wordt, is een aansporing en een steun voor volgehouden inspanning, niet alleen om noden te lenigen, maar om verder te gaan in het bestrijden van structurele onrechtvaardigheid. Als het bij passieve liefdadigheid blijft, bestaat het risico dat bestaande ongelijkheden worden bestendigd. Daarom moeten we ons blijven verontwaardigen en op de barricades gaan staan. Caritas en diakonia hebben ook een politieke dimensie.

3.15. Samen bloeien: holistische benaderingen van welzijn in het hoger onderwijs

16-20 juni 2025

De Conference for European University Chaplains (CEUC) streek in 2025 neer in de Oude Abdij in Drongen, onder de hoede van het Nederlands-Vlaamse organisatie team: Dardan Bastiaan (Rapenburg 100 - Leiden University), Marieke Fernhout (Studentenkerk – Radboud Universiteit Nijmegen), Tomas Folens (Universitaire Parochie KU Leuven Kulak), Xenia Geysmans (Zomaar een Dak – Universiteit Antwerpen), Serena Saliba (KU Leuven), Martijn Steegen (Universitaire Parochie KU Leuven), Günther Sturms (Motiv – TU Delft), Renée Theyssens (Universitaire Parochie KU Leuven) en UCSIA.

Tachtig universiteits- en hogeschoolpastores, verbonden aan verschillende Europese instellingen, woonden het weeklange programma over welzijn in het hoger onderwijs bij. Gastsprekers Anne Vandenhoeck (KU Leuven) en Hans Schilderman (Radboud Universiteit Nijmegen), beiden theoloog, hadden bijzondere aandacht voor de unieke bijdrage van pastores in het hoger onderwijs, zowel voor de universiteitsgemeenschap als pastoraat in het algemeen. Ze braken een lans voor verdere professionalisering en verdieping van de eigenheid van het beroep van universiteitspastor. Psychiater

Ronny Bruffaerts (KU Leuven) en voorzitter van studentenbeweging Lieve Mark, Martijn Janse, deelden hun inzichten over het mentaal welzijn van studenten vandaag en hun omgang met alcohol. Het lezingenprogramma werd aangevuld met netwerkmomenten, workshops en uitwisseling van good practices, en culturele uitstappen, onder meer naar de Compassion-expo in het MAS.

3.16. European Leadership Programme: halfjaarlijkse diploma-uitreiking met Otilia Dhand *3 juli 2025*

Het European Leadership Programme (ELP) van het Jesuit European Social Centre (JESC) is een opleiding in Brussel die jonge professionals uit verschillende landen samenbrengt voor een halfjaarlijkse vorming in maatschappelijke betrokkenheid en verantwoord leiderschap. UCSIA ondersteunt het programma als vaste partner bij de organisatie van de halfjaarlijkse diploma-uitreikingen. Daarnaast biedt UCSIA om de twee jaar, in samenwerking met de Universitaire Stichting voor Ontwikkelingssamenwerking van de Universiteit Antwerpen, een deelnemer uit het Globale Zuid een jaarlange werkervaring aan.

Tijdens de diploma-uitreiking van juli deelde Otilia Dhand haar leiderschapservaringen. Ze is directeur institutionele betrekkingen bij Temasek - een wereldwijd investeringsfonds in Brussel - en was lid van de adviesgroep van de commissaris voor economie van de Europese Unie, die de impact van de COVID-19-crisis op de Europese economie en samenleving in kaart bracht. Erik De Bom sprak als waarnemend directeur van UCSIA een welkomstwoord uit waarin hij stilstond bij de vraag wat Hannah Arendts concept van compassie vandaag nog kan betekenen.

3.17. Het geluid van vrijheid: muziek in verzet – verzet in muziek *23 oktober 2025*

Schrijver en hoogleraar internationale politiek Peter Vermeersch maakte vanop de eerste rij mee hoe vijf jaar geleden in Belarus een popsong uitgroeide tot een strijdlid van een generatie die hunkert naar vrijheid. Peter volgde enkele jonge musici en was getuige van hun pad vol hoop en wanhoop, moedeloosheid en volharding. Via de muziek ging hij op een andere manier kijken naar de recente geschiedenis van Belarus en Oost-Europa. Door in de voetsporen te treden van deze jonge muzikanten probeerde hij het geheim van muziek in de strijd voor vrijheid te ontrafelen. Hij schreef er het boek 'Polsslag' over dat de aanleiding was om deze avond over 'het geluid van vrijheid' te organiseren.

Peter Vermeersch kwam vertellen over zijn ontmoetingen in Minsk, zijn tocht met jonge muzikanten in Belarus en Oost-Europa en zijn kijk op de kracht van muziek in repressieve regimes. Hij doorspekte zijn betoog met beelden die hijzelf maakte. Muzikant, zanger en componist Thomas Devos bracht de songs van verzet live in onze zaal – in het Russisch en het Nederlands. Peter ontving ook Katsiaryna Lozka, een jonge Belarussische onderzoekster aan de Universiteit Gent die de politiek van

geweld en verzet in Belarus en Oekraïne bestudeert. Hij ging met haar in gesprek over het verzet tegen Loekasjenko en over de Belarussen in het buitenland.

UCSIA organiseerde dit event samen met Pax Christi Vlaanderen. Het paste binnen de UCSIA-Solidariteitsacademie en de Vredesbouwers-campagne van Pax Christi.

3.18. UCSIA-Leerstool Vrede: een overschot aan geweld

4 november 2025

In het kader van de UCSIA-Leerstool Vrede organiseerden we een tweespraak over geweld in de geschiedenis van het moderne Europa met historicus Maarten Van Alstein en dichter Annemarie Estor vanuit essayistische en poëtische perspectieven.

We bogen ons over tal van vragen over geweld in het moderne Europa. Waarom is de geschiedenis van het moderne Europa zo gewelddadig? Waarom was geweld voor moderne mensen aantrekkelijk? Is het dat nog steeds? Zal de maalstroom van de moderniteit opnieuw totaal geweld voortbrengen? Of heeft vrede nog een kans?

Maarten Van Alstein stond stil bij de onbehaaglijke paradoxen van de Europese moderniteit: terwijl wetenschappelijke vooruitgang, vrijheid en mensenrechten een sleutelrol speelden in de ontwikkeling van moderne Europese samenlevingen, gaven de moderne Europeanen zich tijdens revoluties, koloniale veroveringen en wereldoorlogen over aan geweld van een ontstellende omvang. Annemarie Estor las voor uit haar nieuwe verhalende gedicht Het overschot, waarin een vrouw de liefde verklaart aan een dubbelzinnige figuur die zowel een terrorist als een vrijheidsstrijder zou kunnen zijn.

3.19. Boekvoorstelling USOS – ‘Caring for Our Common Home’

28 november 2025

Naar aanleiding van het 40-jarig bestaan van de Universitaire Stichting voor Ontwikkelingssamenwerking (USOS) verscheen het boek *Caring for Our Common Home*. Deze publicatie bundelt bijdragen uit het wereldwijde partnernetwerk van USOS en verkent hoe lokale en inheemse gemeenschappen antwoorden formuleren op de uitdagingen van klimaatverandering, verlies van biodiversiteit, extractivisme, sociale uitsluiting en ongelijkheid. De boekvoorstelling werd mede georganiseerd door de ELP-fellow van UCSIA. Loïc De Cannière, lid van de Algemene Vergadering van UCSIA, verzorgde het slotreferaat.

3.20. Financiering van een eerlijke klimaattransitie

1 december 2025

UCSIA organiseerde in samenwerking met Reset.Vlaanderen en de Universiteit Antwerpen (IMDO) een Herfstschool rond de financiering van de klimaattransitie met aandacht voor sociale rechtvaardigheid. Centraal stond de vraag hoe de noodzakelijke klimaatomslag kan worden gerealiseerd zonder dat bepaalde groepen worden uitgesloten of achterblijven.

Tijdens de Herfstschool werd benadrukt dat de klimaattransitie geen toekomstscenario meer is, maar reeds gaande. Daarbij werd vastgesteld dat de wijze waarop deze transitie wordt gefinancierd een doorslaggevende invloed heeft op de sociale gevolgen ervan. Deelnemers onderzochten hoe financiële mechanismen, investeringen en economische structuren kunnen bijdragen aan een duurzame én rechtvaardige samenleving.

De Herfstschool bracht een diverse groep deelnemers samen, waaronder denkers, beleidsmakers, studenten en geëngageerde burgers, om te reflecteren over de rol van financiële systemen in de transitie. Daarbij werd onder meer stilgestaan bij de vraag hoe deze systemen kunnen worden hervormd ten dienste van het algemeen belang.

Naast plenaire momenten werden interactieve keuzesessies aangeboden, waarin thema's zoals duurzame financiering, systeemdenken, waardengedreven bankieren, steward-owned ondernemingen, duurzame fiscaliteit en de verhouding tussen wetenschap en politiek aan bod kwamen. De Herfstschool fungeerde als platform voor uitwisseling en reflectie over nieuwe denkkaders, praktijken en voorbeelden die een sociaal rechtvaardige klimaattransitie mogelijk maken.

Keynote sprekers waren Prof. dr. Joyeeta Gupta en

Prof. dr. Derk Loorbach. De sprekers van de keuzesessies waren Peter Depauw (econoom en bezieler Steward-owned België), Leen Van den Neste (juriste, CEO vdk bank en hoofdredacteur Gids op Maatschappelijk Gebied), Christian Ouolo (Oikocredit), Anne Snick (systeemdenker, lid van de Club of Rome en Fellow van de World Academy of Art & Science), Clément Fontan (Associate Professor of European Economic Policies, UCL), Tarcisio Diniz Magalhaes (Assistant Research Professor of International Tax Law) en Gerlinde Verbist (professor en senior onderzoeker aan het Centrum voor Sociaal Beleid van de Universiteit Antwerpen).

3.21. Ruusbroecdag

5 december 2025

Jaarlijks colloquium ter herdenking van de sterfdag van de bekende mysticus Jan van Ruusbroec (2 december 1381) i.s.m. het Ruusbroecgenootschap.

Dit jaar was de Ruusbroecdag het culminatiepunt van de festiviteiten naar aanleiding van 100 jaar Ruusbroecgenootschap. Tijdens het colloquium werd onder meer het vierluik 'Honderd Jaar Ruusbroecgenootschap' voorgesteld: vier boeken over (1) Honderd jaar verzamelen, (2) Jezuïeten, (3) Begeesterde vrouwen en (4) Met lijf en leden. De eerste exemplaren werden overhandigd aan Bea Cantillon en Erik De Bom, bestuurders bij de Stichting Jezuïetenerfgoed.

3.22. Denken als revolte in tijden van crisis – Hannah Arendt en Albert Camus

11 december 2025

In een context van toenemende maatschappelijke en politieke crises organiseerde UCSIA een colloquium over denken als vorm van verzet, geïnspireerd door het werk van Hannah Arendt en Albert Camus. Centraal stond de vraag hoe reflectie, verantwoordelijkheid en solidariteit kunnen bijdragen

aan verbondenheid en hoop in tijden van democratische druk, desinformatie, polarisatie en klimaatverandering.

Het programma bestond uit lezingen en reflecties in de voor- en namiddag, gevolgd door panelgesprekken met ruimte voor dialoog. In de voormiddag lag de focus op het begrip 'crisis', in de namiddag op 'revolte' en mogelijkheden tot handelen.

An Dufraing, doctoraal onderzoeker aan de Universiteit Antwerpen, onderzocht crisis als moment van politieke hernieuwing vanuit het denken van Hannah Arendt. Anthony Longo, postdoctoraal onderzoeker aan Tilburg University, belichtte de rol van sociale media in processen van depolitisering en politieke verbeelding. Lara Dutry (KU Leuven Kulak) besprak crisis als politieke en existentiële uitdaging bij Camus. Bernard Hubeau, emeritus hoogleraar aan de Universiteit Antwerpen, reflecteerde op burgerlijke ongehoorzaamheid en klimaatactivisme als gematigde vorm van revolte. Herbert De Vriese en Geert Van Eekert, beiden verbonden aan de Universiteit Antwerpen, stonden stil bij respectievelijk rechtvaardige klimaatrevolte en Arendts kritiek op gedachteloosheid. Allegra Reinalda, doctoraal onderzoeker aan KU Leuven, onderzocht de spanning tussen denken en handelen bij intellectuelen. Het colloquium werd gemodereerd door Els Van Peborgh.

4. SERVICE-LEARNING

4.1. Co-creatie in service-learning

21 februari 2025

Op vrijdag 21 februari 2025 organiseerde het Vlaams Netwerk voor Service-Learning in Hoger Onderwijs – waarvan UCSIA de coördinator is – een dag vol inspiratie en uitwisseling in samenwerking met de Odisee hogeschool. Johan De Wilde, pedagoog, onderzoeker en coördinator van MyCompass (Odisee Hogeschool), opende de studiedag met een bespreking van twee prototypische onderwijsvisies: onderwijskwaliteit op basis van gestandaardiseerde tests of onderwijs met een focus op transformatief leren? In zijn keynotepresentatie gaf hij een pleidooi voor co-creatie en service-learning als krachtige onderwijsvormen voor beide onderwijsvisies. Gedurende de rest van de dag werd het podium beklommen door service-learning professionals van verschillende Vlaamse hogeronderwijsinstellingen die hun eigen service-learning praktijk voorstelden en vertelden hoe co-creatie daarin een sleutelrol speelt. Daarmee werd het netwerkevent opnieuw een fijne kans voor deelnemende docenten, maatschappelijke partners en studenten om te inspireren en geïnspireerd te worden.

4.2. Maatschappelijk engagement in architectuur- en designopleidingen

3 april, 15 mei & 4 september 2025

In samenwerking met de Doctoral Schools van KU Leuven, UHasselt en UAntwerpen organiseerde het Vlaams Netwerk voor Service-Learning in Hoger Onderwijs een opleidingstraject van drie sessies voor doctoraatsstudenten architectuur en design over maatschappelijk engagement in onderwijs en onderzoek. In deze sessies kregen deelnemers handvatten aangereikt voor het toepassen van participatorisch actieonderzoek (PAR) en service-learning in hun eigen onderwijs- en onderzoekspraktijk. Er werd ook ruimte gemaakt voor kritische reflectie over hun eigen doctoraatsprojecten en hoe studenten en maatschappelijke actoren hierbij (meer) betrokken kunnen worden.

4.3. Service-Learning to promote Competences for Democratic Culture (SL4DC)

1 november 2025 tot 31 oktober 2028

Epos, het Nationaal Agentschap voor Erasmus+ in Vlaanderen keurde in juni 2025 het nieuwe Erasmus+-project 'Service-Learning to promote Competences for Democratic Culture' of SL4DC (2025-1-BE02-KA220-HED-000357830) goed. Het SL4DC-project loopt van 01/11/2025 tot 31/10/2028. UCSIA is coördinator van dit project, dat een samenwerking is tussen 12 partners uit 9 Europese landen.

Het SL4DC-project wil nagaan hoe service-learning kan bijdragen aan het versterken van 'competences for democratic culture' (zoals omschreven in het Referentiekader van de Europese Commissie '[Reference Framework on Competences for Democratic Culture](#)') van studenten én actoren in de samenleving. Het project zet in op drie grote luiken:

1. **In kaart brengen** van bestaande service-learning praktijken in hoger onderwijs die democratische competenties van studenten en maatschappelijke actoren versterken.
2. Ontwikkelen van **pilootprojecten en onderwijsmateriaal** voor het verbinden van **kunst en service-learning** als krachtige combinatie voor het versterken van democratische competenties.
3. Ontwikkelen van **pilootprojecten en onderwijsmateriaal** voor het inzetten van service-learning om **desinformatie en polarisatie** tegen te gaan.

Meer informatie is terug te vinden op de projectwebsite: <https://sl4dc.eu/>

5. SCHOLARSHIPS

5.1. ELP-fellow: Adam Rachid

Vanaf oktober kon Adam Rachid als nieuwe ELP-Fellow aan de slag bij UCSIA en USOS. Na zijn studies politieke wetenschappen en internationale betrekkingen aan de Internationale Universiteit van Rabat behaalde hij recent een master in transnationale migratie als Erasmus Mundus Scholar aan de ULB. Bij UCSIA wordt hij betrokken bij projecten over migratie en mobiliteit en werkt hij mee aan de themalijn Europa en solidariteit. Bij USOS helpt hij bij het coördineren van partnerschappen binnen het Global South-netwerk van de organisatie.

5.2. ‘Fonds Bruyns’-scholar: Makram Elabed

De ‘Fonds Bruyns’-scholar voor de periode 2025-2026 is Makram Elabed, afkomstig uit Gabès in het zuiden van Tunesië, en doctoraatsstudent chemie en polymeerwetenschappen aan de Universiteit van Sfax en de Universiteit Antwerpen. Na het behalen van twee masterdiploma’s in polymeerchemie en organische chemie richt hij zich in zijn onderzoek op de chemische valorisatie van plastic afval.

Als ‘Fonds Bruyns’-scholar werkt hij aan onderzoek naar chemische recyclagetechnologieën die plastic afval, in het bijzonder PET, kunnen omzetten in bruikbare en duurzame producten. Zijn onderzoek belicht niet alleen de wetenschappelijke uitdagingen, maar ook de maatschappelijke en economische kansen van chemische recycling, met een specifieke focus op Tunesië, waar dergelijke technologieën nog beperkt industrieel worden toegepast. Tijdens zijn verblijf in Antwerpen werkt Elabed samen met onderzoekers en legt hij contacten met de chemische industrie.

6. COMMUNICATIE

In 2025 zette UCSIA een bewuste stap van visuele vernieuwing naar inhoudelijke verdieping. Na de volledige rebrand van 2024 — nieuw logo, nieuwe huisstijl, nieuwe website — lag de uitdaging erin om die vernieuwde identiteit te vullen met content die de missie van UCSIA weerspiegelt: academische reflectie verbinden met maatschappelijke betrokkenheid.

Die keuze vertaalde zich in uitgebreidere nieuwsartikels op de website, diepgaande verslagen van events met de mogelijkheid om lezingen terug te bekijken via YouTube, interviews met sprekers en partners, en de lancering van een eigen podcastreeks. De nieuwsbrief volgde dezelfde logica: minder kalender, meer inhoud. Het resultaat is een communicatie die niet louter aankondigt, maar meedenkt.

6.1. Website

De UCSIA-website (www.ucsia.org) groeide in 2025 uit tot een inhoudelijk platform. Dankzij een verhoogde publicatiefrequentie en uitgebreidere artikels behoorden nieuwsitems consequent tot de best bezochte pagina's. De hoge engagement rate — doorgaans rond 45% — wijst erop dat bezoekers actief content consumeren, en dus niet toevallig op de site belanden. België, Nederland en Ierland zijn de sterkste herkomstlanden.

Websiteverkeer ucsia.org — 2025

Maand	Actieve gebruikers	Weergaven	Engagement rate
Januari	2.743	5.835	50,8%
Februari	1.831	3.935	47,3%
Maart	3.100	5.600	47,4%
April	2.000	4.200	46,6%
Mei	2.600	4.900	45,5%
Juni	1.200	2.500	48,7%
Juli	800	1.600	44,3%
Augustus	1.100	1.900	43,0%
September	1.300	2.400	47,9%
Oktober	2.400	4.400	43,6%
November	2.600	4.400	40,8%
December	2.500	4.400	33,7%

6.2. Nieuwsbrief

De maandelijkse UCSIA-nieuwsbrief kreeg in 2025 een nieuwe structuur: een inhoudelijke inleiding, twee uitgewerkte nieuwsitems en een beknopte activiteitenkalender. Die aanpak sluit aan bij de bredere keuze voor inhoudsgericht communiceren en bewijst zijn nut: met een gemiddelde open rate van 33% voor de Nederlandstalige versie scoort UCSIA ruim boven de non-profitbenchmark van 25–30%.

In 2025 verschenen 8 Nederlandstalige en 6 Engelstalige edities. In juni en december was er geen Engelstalige versie, een weerspiegeling van het feit dat er meer Nederlandstalige dan Engelstalige UCSIA-activiteiten plaatsvinden. Naast de maandelijkse nieuwsbrief verstuurt UCSIA ook een veertigtal afzonderlijke e-mailaankondigingen per jaar — voor individuele events, calls en uitnodigingen — een niet te onderschatten communicatief volume dat elk zijn eigen voorbereiding en opmaak vergt.

Nieuwsbriefprestaties 2025

	NL nieuwsbrief	EN nieuwsbrief
Edities	8	6
Abonnees (eind 2025)	~2.615	~988
Gem. open rate	33,0%	30,6%
Gem. doorklikrate (CTR)	5,9%	2,9%

UCSIA beheert daarnaast meerdere mailinglijsten voor verschillende doelgroepen — thematisch (NL en EN), academisch voor calls for papers en publicaties, en per deelwerking — met samen enkele duizenden contacten.

6.3. Sociale media

UCSIA is actief op LinkedIn, Facebook, Instagram en Bluesky. De groei over het afgelopen jaar is hoofdzakelijk organisch en wordt gedreven door de kwaliteit van de content, en niet zozeer door een strak publicatieschema. Onderstaande tabel geeft een beknopt overzicht van de kernmetriekeken per kanaal voor de periode april 2025–april 2026.

Overzicht sociale media (april 2025–april 2026)

Kanaal	Volgers	Weergaven / Impressies	Interacties / Reacties	Posts
LinkedIn	1.415 (+22%)	21.756 impressies	481 reacties	104
Facebook	1.100 (+65)	42.922 weergaven	1.106 interacties	96
Instagram	536 (+156)	32.906 weergaven	412 interacties	75 + 175 verhalen
Bluesky	73	–	51 likes / 18 reposts	57

LinkedIn

LinkedIn blijft het sterkste kanaal voor UCSIA, met een publiek van academici, beleidsmakers en middenveldorganisaties. Een engagement rate van circa 16% — de norm ligt op 2–5% — weerspiegelt een publiek dat actief reageert op de inhoud. Met 1.415 volgers en een groei van 22% in één jaar zonder intensief publicatieschema is dat een sterk signaal.

Facebook

De Facebookpagina (facebook.com/ucsia) bereikt een breder, voornamelijk Belgisch publiek in de leeftijdsgroep 35–54 jaar, met Antwerpen, Leuven en Gent als sterkste steden. Foto's genereren veruit de meeste interacties. Met 42.922 weergaven en 1.106 interacties toont het kanaal een stabiele betrokkenheid.

Instagram

Het Instagram-account (@UCSIA_Antwerp) groeide met 41% naar 536 volgers. Het bereik van 12.943 personen toont dat de content regelmatig buiten de eigen follower-kring doorbreekt.

Bluesky

In 2025 maakte UCSIA de bewuste keuze om X (Twitter) geleidelijk los te laten en actief aanwezig te worden op Bluesky — een platform dat beter aansluit bij de waarden van UCSIA en een publiek van academici en maatschappelijk betrokken burgers trekt. Het X-profiel blijft bestaan met een verwijzing naar Bluesky, maar wordt niet meer structureel bewerkt. X telt momenteel 817 volgers. Het Bluesky-account groeide in zijn eerste jaar naar 73 volgers.

6.4. Nieuwe communicatieformaten

Podcast: Solidariteit Spreekt

In het najaar van 2025 lanceerde de UCSIA-Solidariteitsacademie haar eerste podcastreeks: Solidariteit Spreekt. In drie afleveringen van telkens een half uur gaat journalist en moderator Linda De Win in gesprek met twee experts: steeds een academicus en een vertegenwoordiger van een sociale organisatie. Die combinatie is geen toeval — ze weerspiegelt de kern van de UCSIA-missie: academische kennis in dialoog brengen met maatschappelijke praktijk.

Het eerste seizoen neemt de coronacrisis als lens om drie actuele thema's te verkennen: solidariteit, ecologie en toekomstdenken. De toon is informeel, warm en kritisch-hoopvol. De podcast wil luisteraars niet alleen informeren, maar ook verbinden — een gemeenschap van burgers die de uitdagingen van morgen hoopvol en met vertrouwen tegemoet gaan.

Overzicht afleveringen seizoen 1

Aflevering	Gasten	Publicatie	Downloads
Solidariteit na COVID-19	Stijn Oosterlynck (UAntwerpen) & Naima Charkaoui (11.11.11)	29 sept. 2025	192
Ecologie & duurzame transitie	Cathy Macharis (VUB) & Eva Smets (Oxfam)	27 okt. 2025	121
Toekomstdenken & scenario's	Bert De Munck (UAntwerpen) & Jorgen Stassijns (Sciensano)	24 nov. 2025	147
Totaal			460

De podcast is beschikbaar via 17 platformen, waaronder Spotify en Apple Podcasts. Luisteraars bevinden zich hoofdzakelijk in België — Antwerpen, Brussel, Gent — maar ook in Nederland, Duitsland, de VS en Singapore. Voor een pilootseizoen over een nichethema is dat een bemoedigend internationaal bereik. Ter ondersteuning lanceerde UCSIA aparte Instagram- en Facebookpagina's voor Solidariteit Spreekt, die samen een bereik van 2.300 personen haalden met slechts 27 Instagramvolgers.

De podcast sluit aan bij de lezingenreeks U-turn: 5 jaar later, die UCSIA in het voorjaar van 2026 organiseert, en vormt zo een breder inhoudelijk geheel.

Alumniwerking UCSIA Summer School on Religion, Culture and Society

De UCSIA Summer School richt zich op een heel specifiek publiek: 'early career'-onderzoekers die werken aan het snijvlak van religie, cultuur en samenleving. UCSIA wil die onderzoekers niet uit het oog verliezen en blijvend samenbrengen. Daarom zijn in 2025 de eerste stappen gezet voor een alumniwerking.

De website ucsia-summerschool.org bestaat al langer, maar kreeg in 2025 een actieve alumnisectie met nieuwsitems over recent onderzoek van oud-deelnemers. Die sectie trok in 2025 in totaal 4.890 unieke bezoekers en 18.305 paginaweergaven. De bijbehorende nieuwsbrief telt ondertussen 144 abonnees en verscheen zes keer. De LinkedIn-pagina groeide naar 402 volgers — een indrukwekkend cijfer voor zo'n nichedoelgroep. De Facebookgroep telt 183 leden.

6.5. Communicatie deelwerkingen

Naast de UCSIA-kernkanalen beheert UCSIA de communicatie van een aantal deelwerkingen, elk met een eigen doelgroep en kanaalmix.

Actieve projecten

Vlaams Network voor Service-Learning in het Hoger Onderwijs

Het Vlaams Network voor Service-Learning verbindt professionals in hogeronderwijsinstellingen en sociale organisaties die werken met de service-learningfilosofie. Het netwerk communiceert via een eigen website met maandelijkse blogposts, een nieuwsbrief en een LinkedIn-kanaal.

Ook voor dit netwerk liggen de prestaties opvallend sterk. De website trok in 2025 in totaal 4.297 actieve gebruikers en 19.083 nieuwe bezoekers. Op LinkedIn behaalde het netwerk 7.962 impressies met een gemiddelde engagement rate van 5,9% — vergelijkbaar met het sterke resultaat van de UCSIA-hoofdpagina. In 2025 kwamen er 45 nieuwe LinkedIn-volgers bij. Dat brengt het totaal op 321.

www.servicelearningvlaanderen.be

SL4DC — Erasmus+-project

SL4DC is het nieuwe Erasmus+-project waarvan UCSIA de coördinator is. In 2025 gingen we van start met de ontwikkeling van de communicatiekanalen — website, nieuwsbrief en LinkedIn. Er werd ook een aanzet genomen voor het ontwerp van de visuele identiteit en het merkmateriaal van het project. De afwerking gebeurde in 2026.

www.sl4dc.eu

Afgelopen projecten

SLIDE — Erasmus+-project

SLIDE was een Erasmus+-project waarvan UCSIA de coördinator was, gericht op service-learning in diverse Europese onderwijscontexten. Het project beschikte over een eigen website, nieuwsbrief en LinkedIn-kanaal. In 2025 ontving het project het 'EPOS Success Story'-label met een score boven de 90%.

www.slide-erasmus.eu

Barokke Influencers

Barokke Influencers was het grote project van 2023, met een eigen website, podcast en sociale media. De kanalen zijn minder actief, maar blijven beschikbaar als archief.

www.barokkeinfluencers.be

Stichting Jezuietenerfgoed

De Stichting Jezuietenerfgoed heeft een eigen website die door UCSIA wordt beheerd.

www.jezuietenerfgoed.be

Het beheer van al deze kanalen — naast de UCSIA-kernkanalen — illustreert de breedte van het communicatie-ecosysteem dat UCSIA onderhoudt.

Begrippenlijst

Actieve gebruikers: Het aantal personen dat de website effectief heeft bezocht en minstens één interactie heeft uitgevoerd, zoals scrollen, klikken of een pagina bekijken.

Bereik: Het aantal unieke personen dat een post of bericht te zien heeft gekregen, ongeacht of ze ermee interageerden.

CTR (doorklikrate): Het percentage ontvangers dat op een link in een e-mail heeft geklikt, berekend op basis van het aantal afgeleverde e-mails.

Engagement rate: De verhouding tussen het aantal interacties op een post (likes, comments, shares, klikken) en het aantal personen dat de post heeft gezien. Een hoge engagement rate wijst op content die aanzet tot reactie.

Impressies: Het totale aantal keren dat een post is weergegeven, inclusief meerdere weergaven door dezelfde persoon.

Open rate: Het percentage ontvangers dat een e-mail heeft geopend, berekend op basis van het aantal afgeleverde e-mails. Een open rate boven 25–30% geldt als sterk voor non-profitorganisaties.

Weergaven: Het totale aantal keren dat een pagina of post is bekeken, inclusief herhaalde bezoeken door dezelfde gebruiker.

7. PUBLICATIES

7.1. Boeken

Kaat Somers, Maaïke Mottart en Nicolas Standaert (reds.), *Service-learning in hoger onderwijs*.

De samenleving als krachtige leeromgeving (Gent: Borgerhoff & Lamberigts, 2025)

Het boek 'Service-learning in hoger onderwijs. De samenleving als krachtige leeromgeving' is een samenwerking van 18 auteurs uit 10 Vlaamse hogeronderwijsinstellingen van het Vlaams Netwerk voor Service-Learning in Hoger Onderwijs. Het werd gepubliceerd in februari 2025 en is een eerste Nederlandstalig referentiewerk over de service-learning pedagogie. Aan het boek zijn ook webpagina's gekoppeld met uitgebreide toelichting over de praktijkvoorbeelden die in het boek aan bod komen. Op die manier worden verschillende inspirerende service-learning praktijken in het Vlaamse hoger onderwijs extra in de kijker gezet.

Het boek verkent service-learning als innovatieve onderwijsvorm in het hoger onderwijs. In plaats van uitsluitend in aula's of praktijklokalen te leren, worden studenten uitgedaagd om samen te werken met maatschappelijke partners aan uitdagingen in de 'echte' wereld. Door ervaringsgericht onderwijs combineren ze theoretische kennis met praktijkervaring, terwijl ze bijdragen aan sociale verandering. Aan de hand van praktijkvoorbeelden, zoals huiswerkbegeleiding voor kansarme kinderen, het ontwerpen van mobiele woonunits met thuislozen en duurzame waterinstallaties in Bénin, toont het boek hoe service-learning studenten stimuleert om hoofd, hart en handen in te zetten. Het biedt zowel een theoretisch kader als praktische richtlijnen, ondersteund door inspirerende cases uit het Vlaamse Netwerk voor Service-Learning in het Hoger Onderwijs.

Ondertussen werden al 274 exemplaren van het boek verkocht. De meeste Vlaamse hogeronderwijsinstellingen hebben het boek als standaardwerk in hun bibliotheek opgenomen. Het boek werd ook tijdens verschillende events bij de hogeronderwijspartners voorgesteld.

7.2. Artikels

Erik De Bom, 'Groots dromen, klein beginnen', *Tertio*, Maandblad nr 11 – Juli-augustus 2025, 15-20

Erik De Bom, 'De stad als laboratorium', *Tertio*, Maandblad nr 12 – September 2025, 22-25

7.3. Opiniebijdragen

Bea Cantillon & Erik De Bom, 'Op weg naar een Eco-Sociale Unie: de stille verwezenlijking van Schumans droom', *De Morgen*, 9 mei 2025

Paul Daemen, Erik De Bom, Leen Dereymaeker, Marc Desmet, Lieve Hereijgers, Stefan Joris, Greetje Wassenberg, 'De patrimoniumtaks kraakt, het middenveld kreunt', *De Morgen*, 11 december 2025

ucsia.org